

موضوع شناسی

اقسام تحقیق به دو دسته کمی و کیفی تقسیم می شود.

اقسام تحقیق نیز به لحاظ قلمرو اجرا به سه دسته تقسیم می شود:

۱- تحقیقات کمی (میدانی یا پیمایشی)

۲- تحقیقات کیفی (محیطی و مطالعاتی)

۳- تحقیقات ترکیبی (کمی + کیفی)

تحقیقات کیفی نیز (به لحاظ حرکت پژوهشگر) به سه دسته تقسیم می شود:

الف- موضوع (مساله) محور، که با توجه به علاقه پژوهشگر موضوع انتخاب می شود.

ب- متن محور (بررسی و مطالعه در مورد یک متن) مانند تحقیق بر روی نسخه های خطی و یا ترجمه متون و یا شرح متون

ج- ترکیبی (مساله محور + متن محور) مانند: مناصب سیاسی امام از منظر زیارت جامعه کبیره

اقسام تحقیقات موضوع محور

این دسته از تحقیقات خود به چهار قسمت تقسیم می شوند:

۱- به لحاظ اصل موضوع (ساده و تک لایه یا تطبیقی و چند لایه)

۲- به لحاظ تعلق موضوع به علوم (تک رشته ای یا میان رشته ای)

۳- به لحاظ هدف تحقیق (بنیادی و کاربردی)

۴- به لحاظ پردازش اطلاعات (توصیفی یا تحلیلی یا انتقادی)

روش های مطالعه

روش های مطالعه شامل سه دسته است:

الف- مطالعه اکتشافی (فهرست خوانی)

ب- مطالعه متنی (عبارت خوانی)

ج- مطالعه انتقادی (دقیق خوانی)

۱- موضوع یابی

در واقع موضوع همان مساله است. مساله زیر شاخص موضوع قرار دارد. معمولاً موضوعات بصورت کلی هستند و برای تحقیق در مورد یک موضوع باید صفحات زیادی را جمع آوری کرد، پس باید ابتدا تحقیق را موضوع محور مساله محور کرد تا بتوانیم بطور جامع به آن بپردازیم. (یعنی موضوع محدود باشد نه کلی و گسترده)

ویژگی های موضوع

یک موضوع برای تحقیق باید دارای ویژگیهایی باشد که عبارتند از:

الف- جوششی بودن: محقق با علاقه خود موضوع را انتخاب کرده باشد نه اینکه به سفارش دیگران به آن بپردازد.

ب- موضوع دارای اهمیت والویت باشد (بدیع و غیر تکراری)

ج- رسایی و شفافیت و جذابیت موضوع

س- مختصر و مفید و بدون پیش داوری باشد.

ش- فنی و تخصص باشد ، در عنوان از کلمات ناظر به رشته تخصصی خود استفاده کنیم .

ن- عنوان محدود و جزئی باشد.

و- روشنی قلمرو مساله (تناسب با حجم تحقیق)

ه- از منابع کافی و در دسترس بر خوردار باشد .

—راهکار های عمومی برای موضوع یابی

یکم . تقویت حس کنجکاوی و غلبه برپیش فرض ها والگو های ذهنی

دوم. مشورت با اساتید واستفاده از تجربه محققان

سوم. مطالعه پژوهش ها درباره موضوعی کلی و کشف نقاط ابهام

چهارم.مطالعه مقالات وپایان نامه های مرتبط

پنجم. مطالعه سر فصل های دروس مقطع دکتری در رشته مورد نظر

ششم.توجه به فراخوان های کنفرانس هاوهمایش های علمی

—راهکارهای اختصاصی برای جوش زایی موضوع (حرکت از موضوعات کلی به سوی مسائل جزئی)

الف- توجه به گرایش های علمی(عمومی و تخصصی) پژوهشگر

ب- توجه به زیر شاخه های مورد علاقه در گرایش تخصصی

ج- یافتن منابع مرتبط با زیر شاخه مورد علاقه

د- مطالعه اکتشافی منابع وتمرکز بر تیتراهای فهرست مطالب

۳-موضوع گزینی (پالایش موضوعات یافت شده):

الف- تجزیه موضوعات(چیستی شناسی، گونه وگستره شناسی، دیده شناسی ، چرایی شناسی، روش شناسی، آسیب شناسی ، نماد شناسی، پیامد شناسی ، نمود شناسی ، شبهه شناسی)

ب- تحدید موضوعات :

۱- تحقیقات تطبیقی(اسلام وادیان ؛ اسلام وغرب)(شیعه و سنی ؛ فرق شیعه ؛ فرق تسنن)

۲- تحقیقات میان رشته ای(قرآن وعلوم طبیعی وتجربی ؛ کلام وعلوم فلسفه غیر اسلامی ؛ فقه وعلوم تجربی وانسانی)

ج- پیشینه موضوع : شامل : پایان نامه ها ، مقالات و کتاب ها

د- مشورت با اساتید مرتبط واولویت سنجی موضوعات

و- پیشنهاد مکتوب دست کم دو موضوع به گروه مرتبط

واحد پژوهش

تهیه کننده : زهرا نادر استادحوزه علمیه زهراآیه سلام الله

علیهانجف آباد

۱۳۹۹/۶/۳۰

